

Gemeenteraad Eemsdelta
Postbus 15
9900 AA APPINGEDAM

DATUM 19 februari 2024
ONS KENMERK Z/24/413379/DOC-24481527
UW KENMERK
ONDERWERP Raadsinformatiebrief opvang vluchtelingen
en huisvesting statushouders

VERZONDEN OP 29 FEB. 2024
CONTACTPERSOON
CONTACTGEGEVENS

Geachte leden van de raad van de gemeente Eemsdelta,

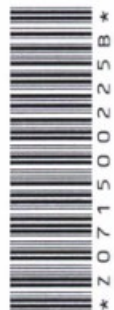
In het gesprek van 7 februari jl. met de raadsleden is afgesproken dat de raad door middel van een brief wordt geïnformeerd over de opvang van vluchtelingen en huisvesting statushouders in onze gemeente.

Met deze raadsinformatiebrief komt het college van burgemeester en wethouders haar toezegging aan uw raad na. Hierin staan we stil bij de stand van zaken ten aanzien van opvang van de asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne en wordt u geïnformeerd over de Spreidingswet en de huisvesting van statushouders.

1. Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (de Spreidingswet)

Op 1 februari jl. is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (de Spreidingswet) gepubliceerd. Gelijktijdig hebben de gemeenten hun indicatieve opgave voor het aantal opvangplekken dat in 2025 nodig is, ontvangen. Voor 1 november 2024 moet de Provinciale Regietafel (PRT) bij de staatssecretaris aangeven welke gemeenten de plekken gaan realiseren. De staatssecretaris oordeelt of er op basis van dit plan voldoende opvangplekken beschikbaar komen. Als dit niet het geval is, kan de staatssecretaris binnen de desbetreffende provincie gemeenten aanwijzen de nog resterende plekken te realiseren. Dit zogenoemde verdeelbesluit moet de staatssecretaris voor 31 december 2024 nemen. Vervolgens moeten deze gemeenten binnen 6 maanden een locatie ter beschikking stellen voor opvang. Als dit niet gebeurt, kan de minister uiteindelijk overgaan tot het aanwijzen van een locatie.

Op 31 januari jl. heeft het Ministerie capaciteitsraming van het aantal opvangplaatsen voor asielzoekers bekend gemaakt. Het benodigd aantal opvangplaatsen bedraagt in het totaal 96.000. Het aantal opvangplaatsen dat onze provincie zou moeten realiseren bedraagt 2.715. De tien Groninger gemeenten werken hierin samen op basis van solidariteit en leveren inmiddels een grotere inspanningsverplichting dan door het Rijk op grond van de Spreidingswet is bepaald.

POSTADRES
Postbus 15
9900 AA Appingedam

BEZOEKADRES
Kijk op onze website voor
adressen en openingstijden.

CONTACT
T 14 0596
E gemeente@eemsdelta.nl

[eemsdelta.nl](https://www.eemsdelta.nl)

Wanneer de getallen uit de Spreidingswet als uitgangspunt worden genomen, is de taakstelling voor Eemsdelta 206 asielzoekers. In de provincie Groningen zijn er 3.550 reguliere en 2.194 noodopvangplekken gerealiseerd. Onze gemeente levert op dit moment 672 reguliere opvangplekken (voor een periode van 30 jaar) en 160 tijdelijke plekken (tot 1 januari 2027). Hiermee voldoet onze gemeente ruimschoots aan haar verplichtingen.

1.2. Regionale samenwerking (PRT)

In provinciaal verband wordt nauw overlegd over de mogelijkheden die we in onze provincie hebben om de doelgroepen (asielzoekers, statushouders, alleenstaande minderjarige vluchtelingen en Oekraïense vluchtelingen) op een passende wijze op te vangen of te huisvesten. Dit gebeurt via de Provinciale Regietafel (PRT). De provincie Groningen neemt in dit proces de regierol op zich.

De tien Groninger gemeenten en het Rijk hebben overeenstemming bereikt over het aantal opvangplekken voor asielzoekers in de jaren 2023 en 2024. Daarbij gaat het om de provinciale opgave voor reguliere asielzoekerscentra (3.550), noodopvang (2.194), Oekraïense ontheemden (3.033), Landelijke Vreemdelingenvoorziening (pilot, 260) en alleenstaande minderjarige vluchtelingen (160). De overeenkomst is op 10 februari 2023 namens het Rijk ondertekend door staatssecretaris Asiel en Migratie, de heer Van der Burg, en burgemeester Schuiling van Groningen, daartoe gemachtigd door de tien Groninger gemeenten. De provincie Groningen voldeed met deze overeenkomst aan de taakstelling volgens de toen vastgestelde verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel was vastgesteld vooruitlopend op de Spreidingswet. De coördinatie op de realisatie van de gemaakte afspraken is belegd bij de Provinciale Regie Tafel (PRT) Groningen. De uitvoering van deze overeenkomst is overgedragen aan de Stuurgroep Opvang Vluchtelingen van gemeenten en provincie Groningen. Realisatie van opvang vindt plaats binnen reguliere samenwerking tussen gemeenten en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). De opvang en huisvesting van nog meer mensen in Groningen is onder andere door de herhuisvestingsopgave door de aardbevingenproblematiek bijzonder uitdagend.

2. Permanent asielzoekerscentrum (AZC) aan het Zwet 40 in Delfzijl

Voormalig gemeente Delfzijl en Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) hebben in 2015 een bestuursovereenkomst gesloten inzake de ontwikkeling en vestiging van een opvanglocatie voor asielzoekers in Delfzijl, aan het Zwet 40. De gemeente heeft ingestemd met het realiseren van een permanent opvangcentrum dat het uiterlijk zal hebben van een omheinde woonwijk. De nieuwe opvanglocatie is als een nieuwe buurt ingepast aan de rand van de wijk Delfzijl-Tuikwerd, met kwalitatief goede woningen, veel groen en speelvoorzieningen en is in november 2021 in gebruik genomen. Op deze nieuwe locatie aan het Zwet 40 kunnen door het COA 672 personen worden opgevangen. Het COA kan het terrein en het opvangcentrum gebruiken voor de duur van ten hoogste 30 jaar en ingaande op het moment van ingebruikname van het eerste verblijfsgebouw. De locatie van de voormalig zeevaartschool is hiermee komen te vervallen.

3. Noodopvang aan de Hogelandsterweg 16 in Farmsum

Onze gemeente draagt vluchtelingen al sinds jaar en dag een warm hart toe en neemt daarbij haar verantwoordelijkheid in het realiseren van opvangplaatsen voor deze kwetsbare doelgroep. Zo is het in september 2021 gehoor gegeven aan de oproep van het Ministerie Justitie en Veiligheid en het COA om tijdelijke opvangplekken te realiseren aan de Hogelandsterweg 16 in Farmsum. Aanleiding voor de vraag naar extra capaciteit was de grote druk op de opvangcapaciteit van het COA op de locatie in Ter Apel. Het was de bedoeling dat de opvanglocatie maximaal 6 maanden open zou blijven.

Door de oplopende capaciteitstekorten in de bestaande opvangcentra voor asielzoekers is gemeente Eemsdelta in maart 2022 opnieuw gevraagd medewerking te verlenen aan het langer openhouden van de noodopvang. Op 29 november 2022 heeft het college een tweede verlenging toegezegd t/m 31 december 2023. Naar aanleiding van het te kort aan de opvangplekken en de vluchtelingenstroom heeft het college in november 2023 besloten om de noodopvang met een periode van 36 maanden te verlengen (t/m 31 december 2026).

Hier verblijven ca. 160 mensen die door de asielcrisis niet in Ter Apel kunnen worden opgevangen. Het COA vangt in Farmsum kansrijke asielzoekers op. Van deze asielzoekers heeft het grootste gedeelte inmiddels een verblijfsvergunning gekregen, maar vanwege de asielcrisis, huisvestingsproblematiek en achterstanden bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) kunnen ze nog niet worden uitgeplaatst naar de gemeente die hen moet opnemen. Gemeente biedt deze mensen een veilig verblijf aan, waarbij het COA ze zoveel mogelijk probeert actief te houden. Dit lukt goed, tot nu toe zijn er geen grote problemen geweest. De kinderen krijgen onderwijs (basisonderwijs en Internationale Schakelklas voor 12-plussers).

Zoals hierboven al vermeld worden er in onze gemeente in het totaal 832 asielzoekers opgevangen. Hiermee voldoet onze gemeente ruimschoots aan zijn verplichtingen.

4. Opvang ontheemden Oekraïne

Zoals u weet is Rusland in februari 2022 Oekraïne binnen gevallen. Als gevolg hiervan zijn er veel Oekraïners op de vlucht geslagen. Ook wij hebben sinds maart 2022 Oekraïners in onze gemeente opgevangen, zowel in de gemeentelijke opvang als in de particuliere opvang. In eerste instantie zijn de Oekraïners opgevangen in het hotel Boven Groningen in Delfzijl. Vervolgens zijn twee gemeentelijke opvanglocaties gerealiseerd in Bierum en Wagenborgen. Het zijn ook allemaal locaties waar de vluchtelingen voor langere tijd kunnen blijven, waardoor we ze niet van locatie naar locatie hoeven te brengen. Ze kunnen op onze locaties tot rust komen met hun familieleden en landgenoten.

Naar aanleiding van de verhoging van het aantal benodigde opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne is door het college begin dit jaar besloten om in te stemmen met het realiseren van 25 extra opvangplekken in de Menterne te Wagenborgen. In deze opvanglocatie worden inmiddels 44 vluchtelingen opgevangen. Met de 25 nieuwe opvangplekken wordt een uitbreiding gerealiseerd, maar tegelijkertijd ook het maximale uit de ruimte op deze locatie gehaald. Dat betekent dat hierna geen uitbreiding meer mogelijk is in het bestaande gebouw.

In het totaal worden er 161 vluchtelingen uit Oekraïne opgevangen in onze gemeente. Daarmee zitten we iets boven de afgesproken 150 vluchtelingen. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt doordat we op verzoek meewerken aan gezinshereniging.

Daarnaast worden er ook Oekraïense vluchtelingen in onze gemeente opgevangen door particulieren. Op dit moment betreft het 73 bij ons bekende vluchtelingen die op die manier ingeschreven staan in onze basisregistratie.

Veel Oekraïners hebben het afgelopen jaar werk gevonden. Het betreft vaak 'laag geschoolde arbeid'. Sinds aanvang schooljaar 2023/2024 wordt het onderwijs aan Oekraïense kinderen hoofdzakelijk aangeboden in Kindcentrum 't Maar in Spijk. De kinderen die in Bierum verblijven gaan op eigen gelegenheid naar school. Voor de kinderen die in Wagenborgen, Appingedam en Loppersum verblijven is vervoer geregeld. Vanaf 12, 13 jaar gaan de Oekraïense leerlingen naar de Internationale Schakelklassen (ISK) van VO Eemsdelta op de Campus in Appingedam.

We bieden de vluchtelingen een menswaardig onderkomen. Onze medewerkers begeleiden de vluchtelingen met inkomen, werk, onderwijs en zorg. De opvang van de Oekraïense vluchtelingen kost geld. Tegenover deze kosten staat een vergoeding van de Rijksoverheid.

5. Wettelijke taakstelling huisvesting statushouders (vergunninghouders)

De gemeente heeft elk half jaar een opdracht voor de plaatsing van statushouders. Deze statushouders hebben recht op verblijf in Nederland, recht op een woning, ze moeten inburgeren en ze mogen werken. Een van de problemen is dat de statushouders die aan een gemeente zijn gekoppeld, niet snel genoeg in de gemeente worden gehuisvest. Deze statushouders blijven daardoor te lang in een AZC, waardoor er voor asielzoekers onvoldoende capaciteit is. Het kabinet heeft daarom gemeenten gevraagd om sneller de statushouders te huisvesten. Dit is geen eenvoudige zaak, heel Nederland kampt met een gebrek aan geschikte woningen. Daarnaast heeft onze gemeente de grootste versterkingsopgave binnen de provincie

Groningen waardoor voor ons voor een periode van de duur van de versterkingsopgave het niet mogelijk is om de taakstelling te realiseren.

In totaal zijn 16.000 adressen in onze gemeente onderdeel van de versterkingsopgave. Dat is circa 80% van alle woningen in onze gemeente. Bijna 4.000 adressen daarvan worden gesloopt en nieuw gebouwd. Dat is bijna 20% van de woningen in onze gemeente. Daarnaast zullen nog vele duizenden woningen worden versterkt.

Duidelijk is dat de uitvoering van de versterkingsopgave in de gemeente Eemsdelta nog jaren in beslag neemt. Omdat bewoners tijdens de werkzaamheden veelal niet in hun woning kunnen blijven wonen, is tijdens de bouwwerkzaamheden tijdelijke huisvesting noodzakelijk. Dit geeft een enorme druk op beschikbare (huur)woningvoorraad. Een deel van de tijdelijke woningen wordt door de Nationaal Coördinator Groningen gebouwd, maar dit is verre van toereikend. Voor een groot deel moeten corporaties met hun eigen woningbestand hun huurders van tijdelijke huisvesting voorzien. Op dit moment zijn er 700 tijdelijke woningen gerealiseerd. Daarnaast wordt nog gezocht naar locaties om nog 1000 woningen te bouwen.

5.1. Dispensatie taakstelling huisvesting statushouders

In oktober 2021 hebben de Groninger gemeenten en de provincie Groningen een gezamenlijk bod gedaan aan het Rijk met betrekking tot de realisatie van opvangplekken voor vluchtelingen en de huisvesting van statushouders. In dit bod staat beschreven wat de Groninger gemeenten kunnen realiseren en welke voorwaarden hieraan verbonden zijn. Onderdeel van het aanbod was dispensatie van de taakstelling huisvesting vergunninghouders voor de gemeente Eemsdelta voor een periode van vijf jaar (2022-2026), waarbij deze taakstelling landelijk wordt herverdeeld.

Op 11 november 2021 stuurden wij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een brief inzake onze taakstelling huisvesting vergunninghouders waarin wij hebben gevraagd om:- formeel te reageren op het bod van de Groninger gemeenten en de afgesproken dispensatie voor de gemeente Eemsdelta; en

- de taakstelling voor de eerste helft van 2022 voor de gemeente Eemsdelta vanwege de versterkingsopgave in te trekken.

In het vierde kwartaal van vorig jaar is opnieuw een brief gestuurd naar de minister van JenV. Een afschrift van deze brief is gestuurd naar: Ministerie van Algemene Zaken, Ministerie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het college van Gedeputeerde Staten provincie Groningen. In deze brief is de minister gevraagd om:

- gebruik te maken van de discretionaire bevoegdheid en aan de gemeente Eemsdelta de afgesproken dispensatie voor de taakstellingsperiodes (2022 tot en met de tweede helft van 2026) te verlenen en dit formeel te maken; en

- de taakstelling voor de jaren 2022 tot en met de eerste helft 2024 voor de gemeente Eemsdelta vanwege de versterkingsopgave in te trekken.

Op dit moment worden met de ambtenaren van het Rijk gesprekken gevoerd met als doel om samen een oplossingsrichting te vinden. Het Rijk erkent de problematiek en zal zich inspannen om tot een oplossing te komen. Op basis van beschikbare informatie en cijfers zal in gezamenlijkheid worden bepaald voor welke periode en tot welke fase in de verstekingsoperatie onze gemeente zou moeten worden ontzien van de huisvesting van statushouders.

Tot op heden heeft onze gemeente geen formele reactie gekregen op de brieven.

Ondanks de versterkingsopgave is het onze gemeente afgelopen jaar gelukt om 18 statushouders te huisvesten. Op dit moment heeft onze gemeente een taakstellingsachterstand van 173 personen. De taakstelling voor de eerste helft 2024 staat op 48 personen. Indien er geen personen gehuisvest worden zal de achterstand op 1 juli 2024 op 221 personen komen te staan.

Wij en de provincie Groningen (toezichthouder) gaan er vanuit dat de opgelegde taakstelling huisvesting vergunninghouders vanwege de versterkingsopgave wordt ingetrokken en dat onze gemeente een vrijstelling heeft voor een periode van 5 jaren of langer.

5.2. Opvang in cijfers

- 234 Oekraïense vluchtelingen ingeschreven in de gemeentelijke basis registratie;
- 2 gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen met ca. 161 bewoners;
- 1 noodopvang voor asielzoekers voor een periode van 3 jaar met ca. 160 bewoners;
- 1 regulier AZC voor een periode van 30 jaar met een capaciteit van 672 bewoners;
- 18 statushouders in het jaar 2023 gehuisvest.

6. **Wet inburgering**

De Wet inburgering 2021 (hierna: Wi2021), die begin 2022 jaar in werking trad, is ontwikkeld om specifieke groepen nieuwkomers die van plan zijn om zich voor langere tijd in Nederland te vestigen, te ondersteunen bij hun integratie. Het stelsel richt zich op asielstatushouders, gezins- en overige migranten. De uitvoering onder de Wi2021 is belegd bij de gemeenten. De gemeente ondersteunt en begeleidt de inburgeringsplichtige vanaf het moment dat deze door het COA aan de gemeente wordt gekoppeld of, in het geval van gezinsmigranten, zich in de gemeente heeft gevestigd en inburgeringsplichtig is geworden. De doelstelling is daarbij om zo vroeg mogelijk te beginnen met activiteiten gericht op integratie en participatie.

Voor vluchtelingen die een asielstatus krijgen moet de gemeente drie leerroutes inkopen. Eén gericht op werk (B1), één gericht op onderwijs en één 'zelfredzaamheidsroute (Z-route)'. De inkoop is regionaal opgepakt. Daarnaast heeft de gemeente een belangrijke rol bij het adviseren en begeleiden van gezinsmigranten en overige migranten. Hieronder het aantal deelnemers per leerroute:

Z route	:	16 deelnemers
B1 route	:	23 deelnemers
Onderwijsroute:		3 deelnemers
Nog onbekend :		3 (deze mensen hebben net de leerbaarheidstoets gedaan en wachten op uitslag).

7. **Landelijke ontwikkelingen**

Door de plotselinge en zeer hoge instroom van vluchtelingen uit Oekraïne en de al bestaande grote druk op het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) heeft het kabinet op 1 april 2022 het staatsnoodrecht de Wet verplaatsing bevolking (Wvb) geactiveerd. Daarmee hebben de burgemeesters de wettelijke taak gekregen zorg te dragen voor de opvang en verzorging van de Oekraïense vluchtelingen. Nu duidelijk is dat het conflict in Oekraïne naar verwachting langere tijd gaat duren en gemeenten nog enige tijd in de opvang en zorg moeten blijven voorzien, creëert het kabinet in het wetsvoorstel Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne (Tw Oek) een reguliere wettelijke basis voor de materiële en immateriële opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Het wetsvoorstel Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne is vorig jaar voorbereid. Dit wetsvoorstel dient ter vervanging van het staatsnoodrecht en zorgt ervoor dat gemeenten langer, maar wel tijdelijk, in die opvang kunnen voorzien.

De wet introduceert geen aanvullende of andere taken of bevoegdheden ten opzichte van het huidige, tijdelijke noodwettelijke kader. Wel wordt de verantwoordelijkheid van deze opvangtaak overgedragen van de burgemeester aan het college van burgemeester en wethouders.

Verwacht wordt dat deze wet in het eerste kwartaal van dit jaar wordt behandeld en vastgesteld. Totdat de Tijdelijke wet in werking treedt, blijft het staatsnoodrecht (de Wet verplaatsing bevolking) de basis voor de opvang en verzorging van de Oekraïense vluchtelingen.

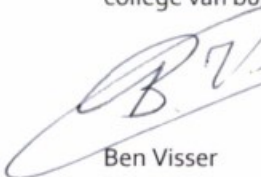
Samenvattend

In de gemeente Eemsdelta gebeurt er veel op het gebied van opvang van de verschillende groepen. Op dit moment zijn er 832 opvangplekken voor de asielzoekers en 175 opvangplekken in de gemeentelijke opvanglocaties voor vluchtelingen uit Oekraïne gerealiseerd. Daarnaast worden er 73 Oekraïense vluchtelingen opgevangen door particulieren. In het totaal 1080 opvangplekken. We zijn trots op onze inwoners, die hier in hoge mate aan mee werken. We hebben een grote waardering voor de vele medewerkers van onze eigen organisatie, maar ook van onze partnerorganisaties in de gemeente, die al sinds het begin van de oorlog in Oekraïne en de crisis in de asielopvang een bovengemiddelde inspanning leveren.

We zullen u blijven informeren over de stand van zaken ten aanzien van opvang van de asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne en de huisvesting van statushouders.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
college van burgemeester en wethouders van de gemeente Eemsdelta,

Ben Visser
burgemeester

Ronald Koeh
secretaris